

Csecsemőtápszerek és gyógytápszerek a mindennapi gyakorlatban

Dr. Dezsőfi Antal

Semmelweis Egyetem I. sz. Gyermekklinika Budapest

Mint minden mesterséges táplálásról szóló előadásban, itt is hangsúlyozni kell, hogy az optimális táplálék az anyatej és az optimális táplálás a szoptatás.

A csecsemőtáplálás három alapelve

1. Hat hónapos korig kizárólagos anyatejes táplálás szükséges.
2. A csecsemőt igénye szerint kell szoptatni.
3. Tejhígítás és színtej adása hat hónapos koron túl sem adható, 6–12 hónapos kor között adaptált, tehéntej alapú „follow-on” formulák adása szükséges.

Az anyatej energiatartalma

Az újabb vizsgálatok szerint egyértelmű, hogy 6 hónapos korig a kizárólagos anyatejes táplálás kielégíti a csecsemők energia igényét, ami nagyjából 600 kcal/napnak felel meg.

Miért nem optimális a tehéntej adaptálás nélküli alkalmazása 1 éves kor alatt? Mert túl sokat tartalmaz fehérjéből és nátriumból, azonban túl keveset linolsavból, vasból, valamint vitaminokból.

A csecsemőtápszerek felosztása

A csecsemőtápszereket alapvetően két fő csoportba oszthatjuk:

1. Tápszerek egészségesek számára
2. Speciális tápszerek

1. táblázat

Az egészséges csecsemők számára használható tápszerek felosztása

1. Anyatej pótló tápszerek

- általános
- hidrolizált
- „anti-reflux” (AR)

2. Elválasztó tápszerek

- általános
- hidrolizált

3. „Babatej” (Mildibé 3, Milumil 3, Nutrilon 3, Beba 2+)

1. Anyatejpótló tápszerek

Általános megfontolások

- egyre uniformizálódnak – szigorú előírások
- EU direktívákkal konform (az új tápszerrendelettel az összetevők aránya, mennyisége szabályozott)
- kis különbségek az adott tápszercsoporton belül:
 - szelén dúsítás (*Nutrilon*)
 - emelt vitamintartalom (*Nutrilon*)
 - emelt vastartalom (*Similac*)
- adaptáltság kérdése
 - tejsavó/kazein = 60:40
 - csak laktózt tartalmaz (és más szénhidrátot nem)
- az árak skálája szűkül

Hypoallergén, részlegesen hydrolizált

- tehéntej fehérje bázisú
- allergiás családi anamnézis esetén
- megelőzésre, de nem kezelésre
- rosszabb íz
- drágább
- nagy fogyasztás!
- indokolt-e?

„Anti-reflux” tápszerek

- hatás: sűrítés, viszkozitás növelés
- szentjánoskenyérfa mag kivonat (*Nutrilon AR, Milupa Aptamil AR*)
- előfőzött kukorica keményítő (*Beba AR*)

2. Elválasztó tápszerek

Általános

- nagy kínálat
- nem támogatott, nem receptköteles
- kiesik a gyermekorvosok látóköréből
- nem kedvező a patikai forgalmazás (a szülő dönti el melyiket válassza. *Milupa Aptamil 2, Milumil 2, Mildibé 2, Nutrilon plus, Beba 2*)

Hydrolizált

(*Humana HA 2*)

3. A „babatej”

- 9 hónapos kor felett
- korszerűbb összetétel, higiénikusabb
- növekvő igény
- alacsonyabb fehérje és Na⁺ tartalom
- vassal, vitaminnal és ásványi anyagokkal dúsított (*Mildibé 3, Milumil 3, Nutrilon 3, Beba 2+*)

2. táblázat

A speciális tápszerek összefoglalása

1. Klinikai speciális tápszerek

- a) meghatározott tápanyagtartalmú spec. tsz.
 - b) módosított, meghatározott tápanyagtart. spec. tsz.
 - c) elementáris táplálás
 - d) moduláris diéta
2. Meghatározott kórisméhez kötött spec. tsz.
- a) aminosav keverékek
 - b) tejcukor intolerancia spec. tsz.
 - c) gyomor-bélhuzam betegségek spec. tsz.
 - d) táplálékfehérje iránti túlérzékenység spec. tsz.

3. Kis testtömegű újszülöttek táplálása

1. Klinikai speciális tápszerek

- a) meghatározott tápanyagtartalmú spec. tsz.
- b) módosított, meghatározott tápanyagtart. spec. tsz.
folyékony diétán lévők
szondatáplálásra is
emelt energiatartalom
igényeknek megfelelő összetétel (*Ensure, Nutrdrink, Nutrison, Fortimel, Frebini, Humana HN-MCT, stb.*)
- c) (szemi)elementáris táplálás
fehérje hidrolizátumok
szintetikus aminosav bázisúak (l. később)
- d) moduláris diéta
fehérje adalékok (*Protifar 90, FM-85*)
szénhidrát adalék-maltodextrin (*Fantomalt*)
zsírmodul (*Calogen*)

2. Meghatározott kórisméhez kötött spec. tsz.

- a) aminosav keverékek
veleszületett aminosav anyagcserezavarok kezelésére, Pl: fenil-alanin mentes (*Milupa PKU 1*)
- b) tejcukor intolerancia spec. tsz.
tehéntej fehérje bázisú, de laktózmentes (*Nutrilon low lactose, al 110, + valamennyi szója alapú tápszer*)
- c) gyomor-bélhuzam betegségek spec. tsz.
„anti-reflux” (*Nutriton, Nutrilon AR, Beba AR*)
enteritis (*ORS 200*)
post-enteritis (*Milupa HN 25, NAN 2 Bifidusz, + laktózmentesek*)
- d) táplálékfehérje iránti túlérzékenység spec. tsz.
terápiás célra (nagy fokban hidrolizált)
szója tápszerek
aminosav alapú

A nagy fokban hidrolizált tápszerek jellemzői

- alacsony molekulatömegű fehérjék 90% (<500D)
- rosszabb íz (*Pepti-Junior, Alfaré, Aptamil HAT, Nutrilon pepti 1-2*)

A szójatápszerek jellemzői

tejjallergia kezelésére, kivéve az enteropathiákat
galactosaemia kezelése
vegetáriánus diéta esetén (*Nutrilon soya 1-2, alsoy, Humana SL, Milupa SOM*)

Az aminosav bázisú tápszerek jellemzői

súlyos, multiplex táplálékallergia esetén
ha a nagy fokban hydrolizált, nem javít
emésztés, felszívódás súlyos zavara esetén (*Neocate*)

Kis testtömegű újszülöttek táplálása

magas energiatartalom
magas fehérjetartalom (>2 g/100ml)
LC-PUFA (hosszú szénláncú, többszörösen telítetlen zsírsavakkal való dúsítás)
vitaminok
nyomelem (vas, cink réz jód) szupplementáció
taurin, karnitin (*Alprem, Mildibé Pre, Nenatal*)